

Cafè Filosòfic **IN DIVINA VERITAS**

Sessió 26. **Dilluns, 13 de Maig de 2024**

Monogàmia, natural o cultural?

“En las cosas del Amor, el otro es un mal necesario. [...] Toda relación sentimental, si una de las partes no muere antes, acarrea su propia disolución.” Gabriel Luso

INTRODUCCIÓ

Per aquesta sessió tocarem un tema prou espinós que, d'alguna manera o altre, ens afecta a totes i tots: la manera en que establim lligams amorosos amb altres persones; els anhels, prejudicis i temences que hi ha rere les relacions que estableixen algun tipus de compromís prolongat en el temps. És natural o cultural la monogàmia? Si busquem la resposta en el món animal, veiem que cada espècie funciona d'una manera ben diferent. Si busquem la resposta en els fonaments de la cultura, veiem que cada cultura té una forma ben diversa d'establir patrons relacionals. **És la monogàmia una norma social, o la norma social respon a una realitat que es dona prèviament de manera natural? És desitjable la monogàmia per l'individu? I per la comunitat?**

Émile Durkheim, un dels pares fundadors de la sociologia, argumenta que la monogàmia no només és una qüestió de preferència individual o de normes culturals, sinó que també té implicacions profundes per a la cohesió social i l'ordre moral d'una societat. Segons Durkheim, la monogàmia serveix com una forma de solidaritat social que ajuda a reforçar els vincles entre membres de la societat.

Una de les seves teories clau és la diferenciació entre solidaritat mecànica i solidaritat orgànica. La solidaritat mecànica es refereix a les societats on els individus comparteixen valors, creences i rols socials similars, i on hi ha una cohesió social

basada en la similitud. En aquest context, la monogàmia pot ser vista com una norma que reforça aquesta solidaritat, ja que tots els membres de la societat segueixen les mateixes regles i expectatives en les relacions de parella. D'altra banda, la solidaritat orgànica es basa en la interdependència i la divisió del treball en societats més complexes. En aquest tipus de societat, la monogàmia pot ser vista com una forma d'organitzar les relacions de parella en un context de diversitat de funcions socials, proporcionant estabilitat i cohesió a la societat enmig d'aquesta diversitat.

Simone de Beauvoir, destacada filòsofa existencialista i feminista del segle XX, aborda la qüestió de la monogàmia en relació amb la subordinació de les dones a la societat patriarcal. En la seva obra "El segon sexe", explora com les normes de gènere i les institucions socials han contribuït a la opressió de les dones i a la seva manca de llibertat. Beauvoir argumenta que la monogàmia tradicional, on s'espera que les dones siguin fidels a un sol home, és una forma d'opressió disfressada com a norma social acceptada. Analitza, també, com la monogàmia restringeix la llibertat sexual de les dones, ja que se'ls imposa una moral sexual més estricta que als homes. A través d'aquesta norma, les dones són condemnades a la culpa i la vergonya si desafien les expectatives socials sobre la seva sexualitat. La seva crítica a la monogàmia posa en evidència com aquesta pràctica, en lloc de ser una expressió de llibertat i amor, pot ser utilitzada com a eina de control i dominació en les relacions de parella i en la societat en general.

Michel Foucault, influent pensador post-estructuralista, examina les relacions de poder i les formes en què les institucions socials, com ara la monogàmia, exerceixen control i disciplina sobre els individus. En el seu treball, Foucault argumenta que les normes socials i morals són mecanismes de poder que serveixen per regular el comportament humà i mantenir l'ordre social. Des de la seva perspectiva, la monogàmia pot ser vista com una forma de control social que imposa determinades normes de comportament en les relacions de parella. A través d'aquesta institució, s'estableixen expectatives i límits sobre la conducta sexual, i es reforcen les normes de fidelitat i exclusivitat.

Foucault també examina com la monogàmia pot ser utilitzada com una forma de controlar i reprimir les desviacions de les normes establertes. Aquells que desafien la monogàmia, ja sigui a través de relacions no monògames o altres formes d'expressió sexual, poden ser estigmatitzats i castigats per la societat. Així, la monogàmia no només regula les relacions individuals, sinó que també serveix com a mecanisme de control social que reforça les estructures de poder existents.

Jean-Paul Sartre, una de les figures clau de la filosofia de l'existencialisme, defensa que la monogàmia és una elecció personal que reflecteix la llibertat i la responsabilitat de l'individu en les relacions humanes. En la seva visió existencialista, Sartre enfoca la monogàmia com una decisió que cada persona fa en el context de la seva pròpia autenticitat i llibertat. Així, la monogàmia no és una imposició externa de la societat o de les normes culturals, sinó una elecció que l'individu fa per expressar la seva llibertat i compromís amb el seu propi sentit d'identitat i valors.

Per a Sartre, cada persona és responsable de les seves accions i decisions, incloent-hi les relacions de parella. A través de la seva idea de la "llibertat radical", Sartre argumenta que l'ésser humà és lliure de triar el seu propi camí i de crear el seu propi sentit de la vida. Així, la monogàmia es converteix en una elecció que sorgeix de la llibertat i la responsabilitat de l'individu, en lloc de ser una norma imposada des de l'exterior.

Judith Butler, filòsofa influent en el camp del feminisme i els estudis de gènere, ofereix una visió crítica de la monogàmia des d'una perspectiva queer i post-estructuralista. Butler qüestiona les normes socials establertes sobre la sexualitat i les relacions de parella, argumentant que són producte de les estructures de poder i control social. Butler sosté que la monogàmia, com moltes altres normes de gènere, és una construcció social que serveix per mantenir el poder de la heterosexualitat com a norma dominant. En la seva obra "El gènere en disputa", Butler argumenta que les

normes de gènere i sexualitat són imposades per la societat i reforcen les jerarquies de poder entre els diferents grups socials.

BATERIA DE PREGUNTES

La monogàmia és una construcció social o una elecció personal? El rebuig a la monogàmia amaga la incapacitat d'adquirir un compromís afectiu? La monogàmia neix del temor d'estar sols? Del desig de pertinença a la comunitat? És la monogàmia un pacte entre individus en el que, davant la nimietat i brevetat de la pròpia existència, hom fa de testimoni de la vida privada i íntima de l'altre? La monogàmia és font de sentit vital? Tot compromís és, en part, la renúncia a una parcel·la de la pròpia llibertat. És aquesta renúncia un mal menor o una prova d'amor vers l'altre? Existeixen altres models que s'adeqüen més a la naturalesa afectiva de la condició humana?

ANNEX

L'ARMARI NO-MONÒGAM, per Sandra Bravo.

Jornada d'Amors Dissidents, organitzada per La Divina Espai Cultural. CER l'Escala. 29/04/2023.

<https://youtu.be/jDegvvLluak?si=SbpTzXC4aLFdaKOc>

Cafè Filosòfic IN DIVINA VERITAS

Organitza:

ELEA
ESCOLA DE FILOSOFIA
PENSAMENT · DIÀLEG · TRANSFORMACIÓ

\ www.elea.cat

Col·labora:

LADIVINA
ESPAI CREATIU